

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/426/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1213225681
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 06. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lýdia Gálisová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2017:1213225681.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a členiek senátu JUDr. Márie Malíkovej a JUDr. Sone Vackovej v právnej veci žalobcov: 1. E. F., nar. XX.XX.XXXX, bydlisko B. XXX, 2. A. R., nar. XX.XX.XXXX, bydlisko B. XXX, zastúpených: Advokátska kancelária KOTRUSZ - BENČÍK, s.r.o., IČO: 47 237 252, so sídlom Nitra, Štefánikova 57, za účasti intervenienta na strane žalobcov: Združenie na ochranu finančného spotrebiteľa OFS, IČO: 42 205 735, so sídlom Nitra, Petzwalova 12, proti žalovaným: 1. Všeobecná úverová banka, a.s., IČO: 31 320 155, so sídlom Bratislava, Mlynské Nivy 1, zastúpený: ČERNEJOVÁ & HRBEK, s.r.o., IČO: 36 857 513, so sídlom Bratislava, Kýčerského 7, 2. Dražby a aukcie, s.r.o., IČO: 36 751 642, so sídlom Martin, Jilemnického 4012/30, zastúpený: Advokátska kancelária Gallo s.r.o., IČO: 36 715 352, so sídlom Martin, Jilemnického 30, o určenie čiastočnej neplatnosti právneho úkonu, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 21. decembra 2015 č.k. 15C/292/2013-241, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovaní v 1. a 2. rade majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1.1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že záložná zmluva zo dňa 06.10.2009, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti, nachádzajúce sa v katastrálnom území B., obec B., okres X., zapísané na LV č. XXX, ako stavba súpisné číslo XXX - dom, a ako parcely registra C parc.č. XXXX/X - záhrady o výmere 506 m², parc.č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 440 m² je v časti výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou neplatná. Svoje rozhodnutie právne zdôvodnil ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, § 151a, § 151b ods. 1, 2, 3, 4, § 151c ods. 1, 3, § 151j ods. 1, 2, 3, § 151l ods. 1, 2, 4, § 151m 1, 2, 3, 4, 8, 9 Občianskeho zákonníka.

1.2. Konštatoval, že základným procesným predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je v zmysle § 80 písm. c) OSP existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Určovacia žaloba je žalobou preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde možno pomocou nej eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak. Jednak tiež v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu, tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú s podmienkou naliehavého právneho záujmu; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovacia žaloba bude plniť, nebude ani naliehavý právny záujem na takomto určení. V súvislosti s otázkou existencie naliehavého právneho záujmu pri žalobe o určenie neplatnosti záložnej zmluvy v časti výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou dospel k záveru, že vo veci nie je daný naliehavý právny záujem, pretože požadované určenie má len povahu predbežnej otázky vo vzťahu

k posúdeniu, či tu je alebo nie právny vzťah alebo právo. Takáto predbežná otázka by nevyriešila celý obsah sporného právneho vzťahu. Stav ohrozenia práva žalobcov alebo neistota v ich právnom postavení sa neodstráni tým, že bude vyriešená predbežná otázka, ale až určením, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je. Vzhľadom na to, že určením platnosti alebo neplatnosti časti záložnej zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi, nemôže byť na takomto určení naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) OSP. Stav ohrozenia práva žalobcov alebo neistotu v ich právnom postavení možno preto odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo, prípadne, ak už došlo k realizácii záložného práva, určením, či tu je alebo nie je iné právo (napr. vlastnícke).

1.3. Čo sa týka určenia neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva v časti výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou, v tejto časti žalobu vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade zamietol pretože mal zato, že žalobca v 1. rade nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie takejto žaloby. Uviedol, že pod vecnou legitímáciou, či už aktívnou alebo pasívnou sa vo všeobecnosti v občianskom súdnom konaní rozumie oprávnenie alebo povinnosť účastníkov vyplývajúce z hmotného práva. Vecnú legitímáciu má ten z účastníkov, ktorý je nositeľom subjektívneho práva (aktívna vecná legitímácia) alebo nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva (pasívna vecná legitímácia), o ktorých sa v konaní rozhoduje. Žalobca v 1. rade nebol účastníkom zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, nevystupoval v zmluve ako zmluvná strana, ani ako záložný veriteľ, ani ako záložca. Uzavrel, že žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, pretože určením platnosti alebo neplatnosti záložnej zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi a pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu v 1. rade. O trovách konania rozhodol podľa § 151 ods. 3 OSP tak, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnom skončení veci samej.

2. Žalobca v 1. rade podal proti rozsudku súdu prvej inštancie v zákonnej lehote odvolanie. Žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobe vyhovie a žalovaných zaviazne spoločne a nerozdielne zaplatiť náhradu trov konania. Dôvodil, že záver súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení považuje je nesprávny. Poukázal na dojednanie v záložnej zmluve zakladajúce právo záložného veriteľa na uskutočnenie výkonu záložného práva prostredníctvom dobrovoľnej dražby, ktorá má priamy vplyv na postavenie žalobcov. Jeho realizáciou môže dôjsť k zániku vlastníckeho práva žalobkyne v 2. rade k predmetným nehnuteľnostiam. Tým sa stáva postavenie žalobcov neistým, čo súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní nezohľadnil. Tvrdil, že jeho právne postavenie je napadnutou časťou záložnej zmluvy dotknuté jeho postavením dlžníka v zmluve o úvere, ktorá predstavuje primárny právny vzťah k záložnej zmluve. Tým je daná jeho aktívna vecná legitímácia v súdnom konaní. Poukázal na skutočnosť, že v nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom zálohu aj so žalovanou v 2. rade žije.

3. Žalobkyňa v 2. rade podala proti rozsudku prvej inštancie v zákonnej lehote odvolanie z rovnakých dôvodov a s rovnakým odvolacím návrhom ako žalobca v 1. rade.

4. Žalovaný v 1. rade sa k odvolaniam vyjadril písomne. Uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie dáva jasné, zreteľné a po právnej stránke správne odpovede na zásadné otázky sporu. Výrok a odôvodnenie sú v plnom súlade a vychádzajú z vykonaného dokazovania. Žiadal, aby ho odvolací súd ako vecne správny potvrdil.

5. Žalovaný v 2. rade sa k odvolaniam vyjadril písomne. Žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Uviedol, že ani vyhovie žalobe by v danej veci nič nezmenilo, lebo zákon č. 527/2002 Z.z. dáva možnosť veriteľovi vykonať záložné právo dobrovoľnou dražbou aj bez zmluvného dojednania.

6. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolania boli podané stranami sporu v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňajú náležitosti § 363 CSP, viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania (§ 379, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) vec prejednal s verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolania žalobcov nie sú dôvodné, preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

7. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

8. Podľa § 470 ods. 2 CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany.

9. Civilný sporový poriadok, ktorý bol prijatý zákonom č. 160/2015 Z.z. a nadobudol účinnosť 01.07.2016, vychádza z princípu aplikácie procesných noriem v ňom obsiahnutých na všetky konania, teda aj na tie, ktoré boli začaté pred dňom jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 1 a 2 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

10. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

11. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

12. Predmetom konania v danej veci je žaloba o určenie, že záložná zmluva zo dňa 06.10.2009, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti, nachádzajúce sa v katastrálnom území B. obec B. okres X. zapísané na Z. č. XXX., ako stavba súpisné číslo XXX - dom, a ako parcely registra C parc.č. XXXX/X - záhrady o výmere 506 m², parc.č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 440 m², je v časti výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou neplatná. Žalobcovia podanie určovacej žaloby zdôvodnili tým, že žalobca v 1. rade uzavrel so žalovaným v 1. rade zmluvu o poskytnutí úveru na sumu 23.736,50 eura. Na zabezpečenie tohto úveru bola uzavretá zmluva o zriadení záložného práva na predmetné nehnuteľnosti, ktorých výlučným vlastníkom je žalobkyňa v 2. rade. V roku 2013 boli vyzvaní na sprístupnenie nehnuteľností a bol im oznámený mimosúdny výkon záložného práva - dátum konania dražby 17.07.2013. Tvrdili, že výkon záložného práva sa mal vykonať bez schválenia súdu na pohľadávku, ktorej časť predstavuje plnenie z neprijateľných podmienok, záložné právo je v rozpore s pravidlami verejného poriadku, spotrebiteľia sú zbavovaní svojich nehnuteľností, vrátane obydlí za zjavne neprímeraných podmienok, inštitút dobrovoľnej dražby zasahuje do ústavného práva na obydlie. Veriteľ sám stanovil výšku svojej pohľadávky, s problematickou odplátou za úver, poplatkami a sankciami. Žaloba bola podaná za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, ktorý v ustanovení § 80 písm. c) umožňoval uplatnenie pozitívneho alebo negatívneho určenia, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

13. Podľa § 137 písm. c) CSP, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

14. Citované ustanovenie § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku vychádza z doterajšieho ustanovenia § 80 písm. c) OSP. Zachováva základné predpoklady určovacej žaloby, ktorými sú vecná legitímácia a existencia naliehavého právneho záujmu. Jediným obmedzením je, že naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, ktoré však na danú vec nedopadá.

15. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok z hľadiska vyššie uvedených skutočností a citovaného zákonného ustanovenia (ktoré sa však vo vzťahu k danej veci neodlišuje od predchádzajúcej procesnej úpravy) a dospel k záveru, že súd prvej inštancie správne postupoval, keď v prvom rade posudzoval existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že požadované určenie má len povahu predbežnej otázky, ktorá by nevyriešila celý obsah sporného právneho vzťahu, a preto by sa neodstránil stav ohrozenia či neistoty v právnom postavení žalobcov, správne uzavrel, že na požadovanom určení nie je daný naliehavý právny záujem. Rovnako správny je i záver súdu prvej inštancie o tom, že žalobca v 1. rade nemá aktívnu vecnú

legitimáciu. Na základe uvedeného žalobu zamietol. S uvedenými závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a preto napadnutý rozsudok, ako vecne správny, potvrdil. Odvolací súd sa tiež stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, ktoré nepovažuje za potrebné opakovať, a na tieto dôvody ďalej iba poukazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

16. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd dodáva, že z ustanovenia § 80 písm. c) OSP, rovnako ako z § 137 písm. c) CSP, vyplýva, že predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, je okrem skutočnosti, že strany sporu majú vecnú legitimáciu (aktívnu a pasívnu), aj skutočnosť, že na tomto určení je naliehavý právny záujem. Vecnú legitimáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je či nie má ten, kto je účastníkom právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. V určovacom petite však nemusí ísť len o určenie právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným alebo o právo žalobcu voči žalovanému. Nemožno vylúčiť, že predmetom určovacieho petitu bude právny vzťah medzi žalovaným a treťou osobou. V takom prípade podmienkou úspešnosti žalobného návrhu je, že určenie (ne)existencie tohto právneho vzťahu ovplyvní právne postavenie žalobcu voči žalovanému. Len tak môže byť daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná jednak tým, že žalovaný popiera (ne)existenciu práva či právneho vzťahu žalobcu, teda ide o stav, že právo, alebo právny vzťah je medzi stranami sporný, čo vyvoláva stav objektívnej právnej neistoty. Zároveň musí existovať ohrozenie práva či právneho vzťahu, teda stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak len určovacím výrokom. Musí tiež jestvovať potreba odstránenia tejto neistoty, odstránenia ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Naliehavý právny záujem na určení je teda daný tam, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu alebo kde by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Pre naplnenie zákonného predpokladu, ktorým je danosť naliehavého právneho záujmu, musí existovať aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť. Povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je daný naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva (dôkazné bremeno) zaťažuje žalobcu. Žalobca je povinný tvrdiť a preukázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

17. Odvolací súd v zmysle § 387 ods. 3 CSP sa pri posudzovaní danej veci zaoberal námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní. Obaja žalobcovia zhodne namietali, že záver súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení ako i o tom že žalobca v 1. rade nemá aktívnu vecnú legitimáciu v danej veci, nie je správny. Ich argumentácia k tomu spočívala v tvrdení, že uskutočnenie výkonu záložného práva prostredníctvom dobrovoľnej dražby má priamy vplyv na postavenie žalobcov, lebo jeho realizáciou môže dôjsť k zániku vlastníckeho práva žalobkyne v 2. rade k predmetným nehnuteľnostiam, v ktorých obaja žalobcovia bývajú. Odvolací súd nespochybňuje, že účelom dobrovoľnej dražby je prechod vlastníckeho práva zo záložného dlžníka na tretí subjekt, čím naozaj dôjde k zániku vlastníckeho a tým aj užívacieho práva záložného dlžníka a samozrejme aj užívacieho práva iných osôb, ktoré so súhlasom záložného dlžníka nehnuteľnosti užívajú. V tom prípade však základným právnym prostriedkom na odstránenie akejkoľvek neistoty v právnom postavení žalobkyne v 2. rade, ako vlastníčky predmetných nehnuteľností, je žaloba o neplatnosť dražby. Vyhovením žalobe v danej veci by sa stav právnej neistoty žalobkyne v 2. rade neodstránil, osobitne keď zo skutkových okolností vyplýva, že dražba už prebehla a vlastníctvo v predmetu záložného práva už prešlo na nového majiteľa. Skutočnosť, že tento prechod vlastníctva zatiaľ nie je zapísaný v katastri nehnuteľností na tom nič nemení, nakoľko podľa zákona o dobrovoľných dražbách vlastníctvo prechádza udelením príklepu, nie zápisom do katastra nehnuteľností. Aktívna legitimácia žalobcu v 1. rade aj podľa názoru odvolacieho súdu daná nie je, lebo tento subjekt nie je nositeľom povinnosti vyplývajúcej z predmetnej záložnej zmluvy v súvislosti s realizáciou záložného práva záložným veriteľom. Preto odvolací súd nepovažoval tieto námietky žalobcov za dôvodné.

18. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

19. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP a podľa § 255 ods. 1 CSP priznal žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu, že boli v odvolacom konaní úspešní.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).